

OPONENTSKÝ POSUDEK

bakalářské práce

Eliška Horníková: *Osídlení Nechanic a okolí na základě výpovědi archeologické školní sbírky*, katedra archeologie, Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové 2017

Posluchačka Bc. Eliška Horníková zpracovala v bakalářské práci nejen velmi zajímavé, ale také potřebné téma zpracování rozsáhlejší archeologické sbírky, soustředění zejména od konce 19. a v průběhu 1. poloviny 20. století. Šlo o období, kdy základní školy byly ještě ve vážnosti a kdy učitelé jako přirozené autority měli náležité společenské postavení. Občané spádové oblasti školy měli také vypěstovaný vztah k hlubšímu poznání přírodních podmínek i dějin rodného kraje. Rolníci odevzdávali proto do místních škol také archeologické nálezy, které vyorávali na polích a také stavebníci, které našli v průběhu výkopových prací. Některé předměty byly vystaveny již na Národopisné výstavě československé v Praze v r. 1895.

Hodnotím ji proto jako velmi přínosnou, a to jak z hlediska vlastního vyhodnocení starých nálezových fondů, tak především hledání míst jejich nálezů.

Studentka rozčlenila závěrečnou práci do 14 kapitol. Bakalářská práce obsahuje celkem 83 stran.

Členění práce je správně. Úvod (kapitola 1., str. 10) informuje o výběru tématu a podnětu k jeho zpracování. Charakteristiku shrnutí cílů a metod práce obsahuje kapitola 2. (str. 11-12). Studentka popsala vymezení území v kapitole 3. (str. 13). Celkový popis přírodních podmínek (geomorfologie, geologie, pedologické poměry, hydrologie a vegetace) zahrnuje kapitola 4. včetně charakteristiky (str. 14-17). Důležitou součástí je informativní část o dějinném vývoji Nechanic (historický vývoj obce, tvrz v Nechanicích), který je součástí kapitole 5. (str. 18-23). Vlastní jádro tvoří kapitola 6. (str. 24-33) s rozбором archeologických nálezů z jednotlivých míst nálezů v katastrálním území obce. Nálezy z katastrů z okolních vesnic (Dohalice, Hrádek, Komárov, Kunčice, Lubno, Měník, Dolní Přím, Sobětuš, Staré Nechanice, Suchá a Třesovice) shromáždil v kapitole 7. (str. 34-44). E. Horníková se dále zabývala dějinami škol v Nechanicích a v okolních obcích v kapitole 8., do níž zahrnula také

osud archeologické sbírky (str. 45-51). Stav sbírky po jejím převzetí do muzejních fondů je součástí kapitoly 9. (str. 52-62).

Kapitola 10. (str. 63-67) se věnuje obecné otázce archeologické památkové péče a zahrnuje také popis vzniku archeologické expozice v Nechanicích. Shrnutí poznatků o staré školní archeologické sbírce a v návaznosti na ni také o archeologických lokalitách je náplní kapitoly 11. (68-70). Soupis pramenů (archivních dokumentů, literatury a internetových zdrojů) je soustředěn v kapitole 12. (str. 71-79). Následuje kapitole 13. s textovými a kapitola 14. s obrazovými přílohami.

Posluchačka E. Horníková studovala a kresebně dokumentovala nejenom archeologické předměty ze staré školní, ale také uložených v Muzeu východních Čech v Hradci Králové, Městském muzeu v Novém Bydžově a v Národní muzeum v Praze. Kladně hodnotím, že zjištěné archeologické lokality obohatila o fotografie jejich současného stavu. Oceňuji snahy E. Horníkové ohledně určení příslušnosti některých nálezů do katastrů sousedních obcí, z nichž chodily děti do školy v Nechanicích.

Doporučoval bych však určitou zdrženlivost zařazení neolitických a eneolitických nálezů pouze do katastrů vesnic Dohalice, Přím, Nechanice, Staré Nechanice, Sobětuš a Třesovice, z nichž známe v současnosti nálezy stejného stáří (str. 68). Mohlo však jít o nálezy i z ostatních okolních vesnic, protože zde byly také vhodné podmínky k osídlení v neolitu a eneolitu (i v jiných obdobích). Kolekci obohacují nálezy lužické kultury z lokality Stýskal nebo z nekropole v Měníku. Studentka dále zpracovala rozsáhlejší kolekci vrcholně středověké keramiky, kterou roztřídila na redukčně vypálené zboží, oxidačně vypálenou keramiku s písčitém ostřivem, redukčně vypálené nádoby s písčitém ostřivem, silnostěnné zásobnicové nádoby, oxidačně vypálené keramické zboží světlých odstínů, keramiku s drobným ostřivem a nádoby s vnitřní glazurou (str. 58-62).

Musím však také upozornit na určité nedostatky bakalářské práce E. Horníkové. Postrádám v ní více archeologických rozborů podle studovaných nálezů k vyhodnocení intenzity a strategie osídlení na středním toku řeky Bystřice, která tvořila společně s jejími přítoky (např. Radostovský potok) významnou osu sledovaného území. V případě města Nechanic jde o důležitou oblast přímo na soutoku Bystřice a Bašnického potoka.

Nepřesný je také popis kamenného nástroje i. č. 3720 jednou jako kopytovitý klín a následně jako kamennou motyku (str. 25, obr. 34). Jde o nástroj s příčně postaveným ostřím k provrtu/k toporu (teslice).

Nálezy keramických zlomků s vnitřní glazurou lze datovat do raného novověku, jak správně uvedla na str. 61-62, zatímco v závěru ji povšechně zahrнула do středověku (str. 69).

Studentka mohla rovněž využít srovnávací metodu u nálezů ze zájmové oblasti s analogiemi ze sousedství nebo z území Čech. Měla možnost obohatit tak odborný text závěrečné práce.

O přehledu studentky o zpracovávané sbírce a regionu svědčí 90 titulů literárních pramenů a řada archivních (kroniky) a internetových zdrojů i výpovědi pamětníků.

Studentka vypracovala bakalářskou práci po jazykové stránce na patřičné úrovni.

Téma bylo samozřejmě limitované několika činiteli, jednak stářím shromáždění tohoto souboru archeologických nálezů, jejich menším počtem v rámci kabinetní sbírky a jednak ve velké většině absencí přesných nálezových údajů. Zdůrazňuji, že tato práce je příkladem jak archeologického, tak i muzeologického přístupu k vyhodnocení staré archeologické sbírky v Základní škole v Nechanicích. Navrhuji, aby E. Horníková uveřejnila po určitých úpravách základní poznatky bakalářské práce například v periodiku *Živá archeologie*.

Studentka Bc. Eliška Horníková vypracovala velmi pečlivě bakalářskou práci. Navrhuji vzhledem k výše uvedeným kladům hodnocení stupněm **B**.

doc. PhDr. Jaromír Kovárník, CSc.
oponent bakalářské práce

V Hradci Králové 19. 8. 2017